

М.П. ПРИДЮК

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
вул. Терещенківська, 2, Київ, 01001, Україна

НОВІ ТА РІДКІСНІ ДЛЯ УКРАЇНИ ВИДИ РОДУ *COPRINUS* (PERS.: FR.) GRAY. 1

Ключові слова: базидіальні макроміцети, рідкісні види, нові знахідки, *Coprinus*.

Під час дослідження агарикоїдних грибів України протягом 1996—2003 рр. зібрано цілу низку видів роду *Coprinus* (Pers.: Fr.) Gray. Деякі з них виявилися рідкісними (*C. alopecia* Lasch: Fr., *C. angulatus* Peck, *C. ephemeroideus* (Bull.: Fr.) Fr., *C. leiocephalus* P.D. Orton, *C. radians* (Desm.) Fr., *C. truncorum* (Schaff.) Fr., *C. xanthotrix* Romagn.) та новими (*C. cordisporus* Gibbs, *C. jonesii* Peck, *C. pseudoniveus* Bender et Uljé, *C. pseudoradiatus* Kühner et Joss. ex Watling, *C. spilosporus* Romagn., *C. subimpatiens* M. Lange et A.H. Sm.) для нашої країни. Нижче ми наводимо відомості про них, а для нових в Україні видів — також діагнози та рисунки. Усі зразки були зібрані автором і зберігаються в Гербарії Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (КИ).

У статті використано такі умовні позначення: L (стосовно пластинок) — кількість пластинок (lamellae), що досягають ніжки гриба, l — кількість пластиночок (lamellulae) між двома пластинками, L (стосовно спор) — середня довжина (average length) спори, B — середня ширина (average breadth) спори в анфас, Q — відношення (quotient) довжини спори до ширини (усі величини подано на основі вимірів 20 спор з кожного зразка).

***Coprinus alopecia* Lasch: Fr., Epicr.: 248, 1838.**

АР Крим, Бахчисарайський р-н, Кримський природний заповідник, Ізобільненське лісництво, околиця кордону Березовий, скельнодубовий ліс, при основі стовбурів дуба скельного, 20.09.2000 (КИ, 25457).

Інші знахідки в Україні: АР Крим (Кримський природний заповідник) [2].

Поширення: Європа (Австрія, Велика Британія, Данія, Іспанія, Італія, Латвія, Литва, Нідерланди, Німеччина, Словаччина, Україна, Франція, Чехія, Швеція), Африка (Марокко), Азія (Японія), Північна Америка (США) [6, 12].

***Coprinus angulatus* Peck, Bull. Buffalo Soc. Nat. Sci., 1, 2: 54, 1873.**

Рівненська обл., Дубровицький р-н, 3 км на захід від с. Крупове, сосновий ліс (разом з *C. jonesii*), на старих кострищах, 09.07.2000 (КИ, 25458), 3 км на південний схід від с. Крупове, дубовий ліс, на старих кострищах, 21.07.2000 (КИ, 25459).

Інші знахідки в Україні: Тернопільська обл. (Зборівський р-н і м. Заліщики) [1]; Полтавська обл. (Полтавський [5] та Кобеляцький райони [4]).

Поширення: Європа (Австрія, Білорусь, Велика Британія, Данія, Естонія, Іспанія, Італія, Литва, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Росія, Словаччина,

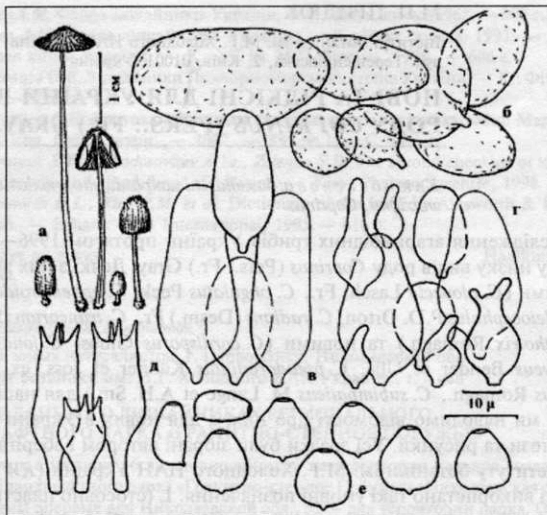

Рис. 1. *Coprinus cordisporus* Gibbs. Тут і на рисунках 2—4: *a* — плодові тіла, *б* — елементи покривала, *в* — плевроцистиди, *з* — хейлоцистиди, *д* — базидії, *е* — спори

Fig. 1. *Coprinus cordisporus* Gibbs. Here and on the fig. 2—4: *a* — fruitbodies, *б* — elements of veils, *в* — pleurocystidia, *з* — cheilocystidia, *д* — basidia, *е* — spores

Україна, Фінляндія, Франція, Чехія, Швейцарія, Швеція), Африка (Марокко), Азія (Грузія, Росія, Японія), Північна Америка (США), Австралія [6, 8, 12].

Coprinus cordisporus Gibbs, Naturalist, 614: 100, 1908 (рис. 1).

Шапинка спочатку округла, еліпсоподібна, циліндрично-еліпсоподібна, розміром до 5 × 3 мм, вкрита блідо-рожевато-коричневим борошнитим покривалом, останнє на верхівці шапинки зернисто-пластівчасте, по краю дещо волокнисто-пластівчасте; згодом шапинка розпростерто-дзвоникоподібна, рубчаста, до 8 мм завширшки. Пластинки вільні, до 1 мм завширшки, спочатку білі, згодом чорні, L 16—20, 1 0—2. Ніжка до 15—40 × 0,3—0,7 мм, біла, напівпрозора, циліндрична, основа ніжки злегка бульбоподібна, вкрита білим зернисто-пластівчастим покривалом. Споривий порошок чорний. Без запаху.

Спори 6,7—9,4 × 6,5—7,7 × 4,1—5,2 мкм; Q 1,01—1,37, середнє Q 1,14; L 7,9 мкм, В 7,0 мкм; приплюснуті, кутасто-лимоноподібні та заокруглено-п'ятикутні в анфас, еліпсоподібні у профіль, темно-коричневі, з центральною порую проростання. Базидії 12,0—22,0 × 6,0—9,6 мкм, 4-спорові, кожна оточена 4—6 псевдопарафізами. Плевроцистиди 36—58 × 15—23 мкм, мішкоподібні, округлі, еліпсоподібні до майже циліндричних. Хейлоцисти-

ди двох типів: 24—48 × 17—24 мкм, округлі, мішкоподібні, еліпсоподібні та 16—33 × 7,7—17,0 × 2,5—4,3 мкм, пляшкоподібні, часом роздвоєні на верхівці. Елементи покривала округлі, еліпсоподібні, гладенькі або злегка зернисті, розміром до 55 мкм. Пряжки відсутні.

Рівненська обл., Дубровицький р-н, околиці с. Крупове, сосновий ліс, на гною коня, 15.07.2003 (КВ, 25460); Сумська обл., Середино-Будський р-н, національний природний парк «Деснянсько-Старогутський», 1 км на північ від с. Стара Гута, сосновий ліс, на гною коня, 15.08.2003 (КВ, 25461).

Поширення: Європа (Австрія, Велика Британія, Данія, Іспанія, Італія, Нідерланди, Німеччина, Норвегія — о. Шпіцберген, Україна, Франція, Швеція), Ісландія, Північна Америка (США — Аляска, Канада) [6, 9].

Coprinus cordisporus є дуже близьким до *C. patouillardii* Quél., який теж відомий з України [4], а також до *C. ephemeroïdes*. Від обох видів він відрізняється наявністю пляшкоподібних хейлоцистид [9].

***Coprinus ephemeroïdes* (Bull.) Fr., Epicr.: 250, 1838.**

Рівненська обл., Дубровицький р-н, 4—5 км на південний захід від с. Крупове, сосновий ліс, на гною коня, 10.07.2000 (КВ, 25492); біля с. Крупове, сосновий ліс, на гною коня, 15.07.2003 (КВ, 25464); 16.07.2003 (КВ, 25465).

Інші знахідки в Україні: Тернопільська обл. (Бережанський р-н) [3].

Поширення: Європа (Австрія, Велика Британія, Данія, Італія, Іспанія, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Росія, Україна, Франція, Швейцарія, Швеція), Ісландія, Азія (Японія), Північна Америка (США, Канада) [6, 9, 12].

***Coprinus jonesii* Peck, Bull. Torrey Bot. Club, 22, 1: 206, 1895 (рис. 2).**

Шапінка спочатку еліпсоподібна, розміром до 30 × 20 мм, сірвато-коричнева, вкрита сірвато-білим волокнистим покривалом; згодом розпростерта з горбком, завширшки до 50 мм, рубчаста, по краях темно-сіра, покривало радіально розривається на стовбурчасті волокнисті лусочки. Пластинки вільні, завширшки до 3 мм, спочатку білі, згодом чорні, розпливаються, L 60—70, 13—5. Ніжка до 35—130 × 1—6 мм, звужується догори, волокнисто-пластівчаста через покривало, згодом гола, основа булавоподібна, м'якотю трубчаста. Споровий порошок чорний. Без запаху.

Спори 7,2—10,0 × 5,5—7,4 мкм; Q 1,20—1,45, середнє Q 1,33, L 8,9 мкм, В 6,7 мкм, округло-еліпсоподібні, широкояйцеподібні, чорно-коричневі, з опуклою центральною порою проростання шириною до 1,7 мкм. Базидії 16—40 × 7—9 мкм, 4-спорові, кожна оточена 3—6 псевдопарафізами. Плевроцистиди 50—120 × 19—50 мкм, округлі, еліпсоподібні до майже циліндричних. Хейлоцистиди 28—75 × 14—45 мкм, округлі, еліпсоподібні. Покривало складається з видовжених елементів, 72—120 × 13—6 мкм, з переготками біля перегородок, кінцеві елементи циліндричні. Пряжки є.

Рівненська обл., Дубровицький р-н, 3 км на захід від с. Крупове, сосновий ліс (разом з *C. angulatus*), на старих кострищах, 09.07.2000 (КВ, 25468).

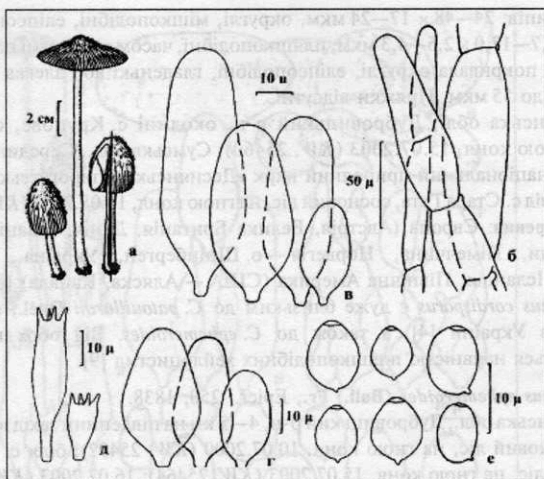

Рис. 2. *Coprinus jonesii* Peck

Fig. 2. *Coprinus jonesii* Peck

Поширення: Європа (Білорусь, Велика Британія, Данія, Литва, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Португалія, Росія, Україна, Фінляндія, Франція, Чехія, Швейцарія, Швеція), Північна Америка (США) [6, 11, 12].

Coprinus leiocephalus P.D. Orton, Notes R. Bot. Gdn Edinb., 29: 89—90, 1969.

АР Крим, Ялтинська міськрада, Ялтинський гірсько-лісовий природний заповідник, Лівадійське лісництво, околиці садиби лісництва, буковий ліс з домішкою граба та сосни кримської, на ґрунті, 15.09.2000 (КІУ, 25469); Бахчисарайський р-н, Кримський природний заповідник, Ізобільненське лісництво, околиці кордону Тар'єр, грабовий ліс із домішкою клена польового, на ґрунті, 26.09.2000 (КІУ, 25470); околиці кордону Аспорт, грабовий ліс з домішкою дуба скельного, на ґрунті, 28.09.2001 (КІУ, 25473); Київська обл., Обухівський р-н, околиці с. Тарасівка, дубовий ліс із домішкою вільхи клейкої, на ґрунті, 16.09.2002 (КІУ, 25471); Полтавська обл., Диканський р-н, 2 км на схід від м. Диканька, дубовий ліс із домішкою клена гостролистого та ясена, на ґрунті, 24.10.2003 (КІУ, 25472).

Інші знахідки в Україні: м. Київ (Голосієво), Київська обл. (Ірпінська міськрада, смт Ворзель); Дніпропетровська обл. (Солонянський р-н); АР Крим (Ялтинська міськрада, Нікітський ботанічний сад) [2].

Поширення: Європа (Велика Британія, Іспанія, Італія, Німеччина, Україна, Франція) [6, 7, 12].

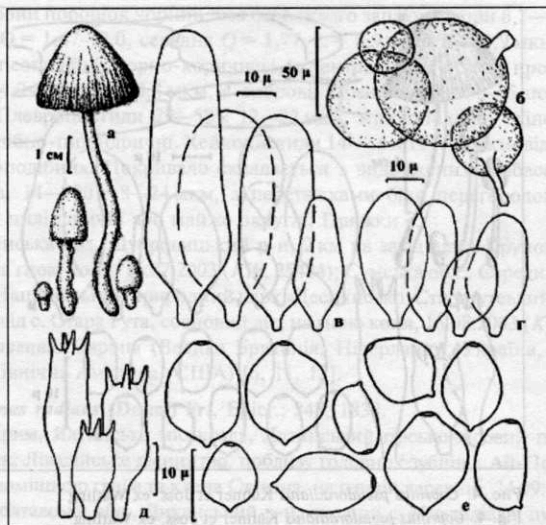

Рис. 3. *Coprinus pseudoniveus* Bender et Uljé

Fig. 3. *Coprinus pseudoniveus* Bender et Uljé

Coprinus pseudoniveus Bender et Uljé, Persoonia, 15, 3: 270, 1993 (рис. 3).

Шапинка спочатку округла або циліндрично-еліпсоподібна, 4–15 × 4–10 мм, вкрита блідо-рожевувато-коричневим борошнистим покривалом, на верхівці шапинки воно зернисто-пластівчасте, а по краях волокнисто-пластівчасте, білувате; згодом дзвоникоподібна, завширшки до 30 мм. Пластинки вільні, спочатку білі, згодом чорні, завширшки до 3 мм, L 20–40, 11–3. Ніжка до 40–80 × 2–3 мм, звужується догори, вкрита білим волокнисто-пластівчастим покривалом, основа булавоподібна. Споривий порошок чорний. Без особливого запаху.

Спори 9,6–14,2 × 7,2–11,5 × 6,0–7,7 мкм, Q 1,2–1,5, середнє Q = 1,3, L = 12,2 мкм, B = 9,4 мкм, приплюснуті, лимоноподібні або закруглено-шестикутні в анфас, еліпсоподібні у профіль, темно-коричневі, з центральною порою проростання. Базидії 16,8–33,6 × 8,4–12,0 мкм, 4-спорові, кожна оточена 4–6 псевдопарафізами. Плевроцистиди 26–144 × 11–38 мкм, від мішкоподібних до циліндричних. Хейлоцистиди 14–84 × 10–20 мкм, мішкоподібні, еліпсоподібні до майже циліндричних. Елементи покривала гладенькі або слабкозернисті, округлі, завширшки до 72 мкм. Пряжок немає.

Київська обл., Обухівський р-н, околиці с. Таценки, узбіччя польової дороги, на гною корови, 11.09.2002 (KW, 25481), околиці с. Витаців, остеп-

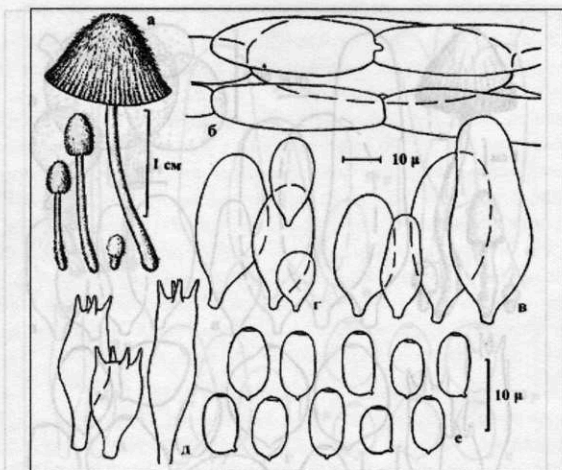

Рис. 4. *Coprinus pseudoradiatus* Kühner et Joss. ex Watling
 Fig. 4. *Coprinus pseudoradiatus* Kühner et Joss. ex Watling

нені луки, на гною корови, 18.09.2002 (KW, 25482); Полтавська обл., Полтавський р-н, околиці с. Заворскло, луки, на гною корови, 27.10.2003 (KW, 25483).

Поширення: Європа (Австрія, Естонія, Іспанія, Нідерланди, Україна) [6, 9].

Зібрані нами екземпляри гриба мали більші спори, ніж у типового зразка ($9,2-12,3 \times 7,5-11,3 \times 6,2-7,8$ мкм) [9], а також дещо інше забарвлення шапинки. Крім того, у типовому діагнозі вказується на наявність сильного запаху, якого не було у наших зразків. Проте за комплексом ознак зібрані нами плодові тіла вочевидь належать *C. pseudoniveus*, оскільки *C. niveus* (Pers.: Fr.) Fr. має значно більші спори ($12,2-19,0 \times 10,8-15,6 \times 7,5-9,0$ мкм) та сніжно-білі карпофори, *C. cothuratus* Godey ap. Gillet — вужчі спори ($6,5-8,7$ мкм), а *C. pachyspermus* P.D. Orton — 2-спорові базидії [9].

Coprinus pseudoradiatus Kühner et Joss. ex Watling, Notes R. Bot. Gdn Edinb., 35, 1: 154, 1976 (рис. 4).

Шапинка спочатку округла до еліпсоподібної, розміром до $3,0 \times 2,5$ мм, коричнювато-сіра, на верхівці сіро-коричнева, вкрита сірувато-білим волокнистим покривалом, згодом дзвоникоподібна, рубчаста, завширшки до 12 мм, покривало розривається на стовбурчасті, волокнисті, на верхівці шапинки коричневі лусочки. Пластинки вільні, завширшки до 1 мм, густі, спочатку білі, згодом чорні, L 16—20, l = 0—1. Ніжка 5—25 \times 0,5—1,0 мм, звужується догори, біла, вкрита пластівчасто-волокнистим покривалом, особливо в нижній частині, згодом гола, основа ніжки булавоподібна, м'якоть трубчас-

та. Споривий порошок чорний, без особливого запаху. Спори 6,7–9,6 × 4,6–6,2 мкм, Q = 1,47–2,0, середнє Q = 1,77, L = 8,9 мкм, V = 4,9 мкм, циліндричноеліпсоподібні, чорно-коричневі, з центральною порою проростання. Базидії 14,0–24 × 6,0–8,4 мкм, 4-спорові, кожна оточена 3–5 псевдопарафізами. Плевроцистиди 29–58 × 12–22 мкм, мішкоподібні, еліпсоподібні, мішкоподібно-циліндричні. Хейлоцистиди 14–44 × 11–19 мкм, від округлих до еліпсоподібних. Покривало складається з видовжених ковбасоподібних елементів, 14–120 × 8–24 мкм, з перетяжками біля перегоронок, кінцеві елементи циліндричні або майже округлі. Пряжки є.

Рівненська обл., Дубровицький р-н, 2 км на захід від с. Крупове, сосновий ліс, на гною коня, 16.07.2003 (КВ, 25484); Сумська обл., Середино-Будський р-н, Національний природний парк «Десянянсько-Староутський», 1–2 км на північ від с. Стара Гута, сосновий ліс, на гною коня, 16.08.2003 (КВ, 25485).

Поширення: Європа (Велика Британія, Нідерланди, Україна, Франція, Чехія), Північна Америка (США) [6, 11, 12].

Coprinus radians (Desm.) Fr., Epicr.: 248, 1838.

АР Крим, Ялтинська міськрада, Ялтинський гірсько-лісовий природний заповідник, Лівадійське лісництво, поблизу головних зубців г. Ай-Петрі, буковий ліс з домашньою граба та клена Стевена, на гнилій деревині, 24.09.2003 (КВ, 25486); Полтавська обл., Диканський р-н, околиці с. Михайлівка, дубовий ліс з домашньою клена гостролистого та ясена, на опаді, 25.10.2003 (КВ, 25487).

Інші знахідки в Україні: Івано-Франківська обл. (Коломийський р-н) [13]; Полтавська обл. (Полтавський р-н) [5]; Донецька обл. (Новоазовський р-н, заповідник «Хомутівський степ») (КВ, 10746, 10747), зібр. М.Я. Зерова).

Поширення: Європа (Австрія, Велика Британія, Іспанія, Італія, Литва, Німеччина, Росія, Словаччина, Україна, Франція, Чехія, Швейцарія), Африка (Марокко), Азія (Росія: Сибір), Північна Америка (США) [6, 12].

Coprinus spilosporus Romagn., Revue Mycol., 16: 127, 1951 (рис. 5).

Шапинка округла до напівкулястої, завширшки до 30 мм, біла, згодом по краях сірвата, вкрита пластівчастими клаптиками білого з коричнюватим відтінком поветистого покривала. Пластинки майже вільні, густі, завширшки до 3 мм, спочатку білі, згодом чорні, розпливаються, L 50–60, 13–7. Ніжка 25–30 × 3,0–4,5 мм, звужується догори, біла, гладенька, основа булавоподібна, м'якоть трубчаста. Споривий порошок чорний. Без особливого запаху.

Спори 7,2–10,0 × 5,5–9,0 × 4,6–6,7 мкм, Q 1,11–1,33, середнє Q = 1,21, L = 9,4 мкм, V = 7,7 мкм, злегка сплюснуті, округлі, широкояйцеподібні в анфас, широкоеліпсоподібні в профіль, з великою, злегка ексцентричною порою проростання завширшки до 4,8 мкм, червоно-коричневі з безбарвною плямою в ділянці супрагілярного диска. Базидії 22–36 × 8,5–10,0 мкм, 4-спорові, кожна оточена 5–6 псевдопарафізами. Плевроцистиди та хейлоцистиди однакові, 80–200 × 25–60 мкм, мішкоподібні до веретенподібних,

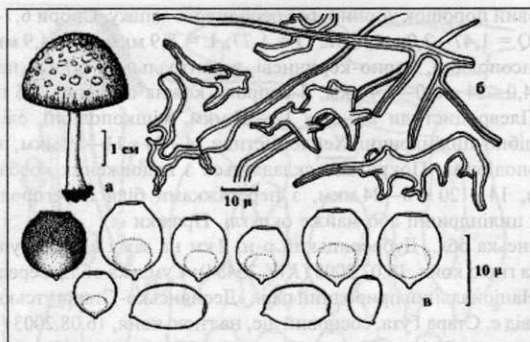

Рис. 5. *Coprinus spilosporus* Romagn.: а — плодове тіла, б — елементи покривала, в — спори
 Fig. 5. *Coprinus spilosporus* Romagn.: а — fruitbodies, б — elements of veils, в — spores

з дещо загостреною верхівкою. Елементи покривала 2,5—9,6 мкм завширшки і до 50 мкм завдовжки, коралоподібно розгалужені, товстостінні (стінка завтовшки до 2 мкм), кінцеві елементи щетинкоподібні, до 100 мкм завдовжки і 2,4—3,6 мкм завширшки. Пряжки є.

АР Крим, Ялтинська міськрада, Ялтинський гірсько-лісовий природний заповідник, Лівадійське лісництво, околиці головної садиби лісництва (біля дороги до Учан-Су), кримськососновий ліс, на ґрунті, 14.09.2000 (КВ, 25488).

Поширення: Європа (Іспанія, Італія, Литва, Німеччина, Росія, Угорщина, Україна, Франція), Азія (Росія — Сибір) [6, 10, 12].

На жаль, знайдені нами плодове тіла *C. spilosporus* були на перших стадіях автолізу, тому деякі мікроструктури (базидії, плевро- та хейлоцистиди) не вдалося дослідити. У діагнозі ці ознаки ми подаємо за даними літератури [10]. Проте завдяки специфічній будові спор та елементів покривала вид було легко ідентифікувати.

Coprinus subimpatiens M. Lange et A.H. Sm., Mycologia, 45: 772, 1953 (рис. 6).

Шапинка спочатку еліпсоподібна, розміром до 15 × 10 мм, світло-коричнева, в центрі темніша, згодом розпростерта, рубчаста, у діаметрі до 20 мм, по краях і над пластинками світло-сіра. Пластинки вільні, завширшки до 1,5 мм, спочатку білі, згодом майже чорні, L 18—25, 11—3. Ніжка 70—80 × 1,0—1,5 мм, звужується догори, біла, з бархатистим нальотом, основа булавоподібна, м'якоть трубчаста. Споривий порошок чорний. Без особливого запаху.

Спори 9,4—14,4 × (5,5—) 6,0—7,2 мкм, Q = 1,56—1,9, середнє Q = 1,74, L = 11,5 мкм, B = 6,7 мкм, видовженояйцеподібні, еліпсоподібні, з ексцентричною порую проростання до 1,5 мкм завширшки, темно-коричневі. Базидії 16,8—24,0 × 9,6—10,3 мкм, 4-спорові, кожна оточена 4—6(7) псевдопа-

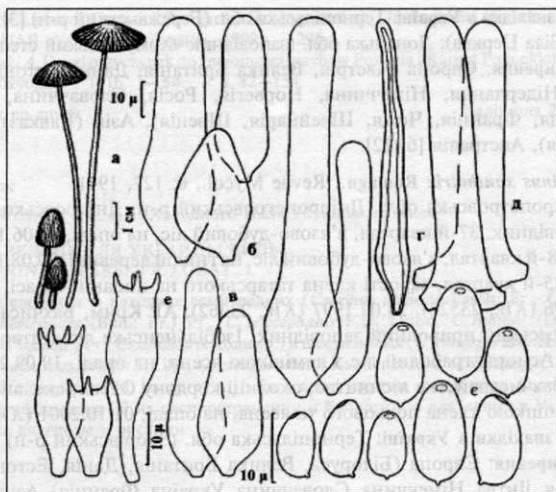

Рис. 6. *Coprinus subimpatiens* M. Lange et A.H. Sm.: а — плодові тіла, б — плевроцистиди, в — хейлоцистиди, з — пілеоцистиди (у тім числі одна склероцистиди), д — каулоцистиди, е — базидії, е — спори

Fig. 6. *Coprinus subimpatiens* M. Lange et A.H. Sm.: а — fruitbodies, б — pleurocystidia, в — cheilocystidia, з — pileocystidia (including one sclerocystidia), д — caulocystidia, е — basidia, е — spores

рафізами. Плевроцистиди $36-72 \times 12-22$ мкм, від округлих до мішкоподібно-пляшкоподібних. Хейлоцистиди $36-60 \times 14-17$ мкм, від мішкоподібних до майже пляшкоподібних. Пілеоцистиди $72-113 \times 15-22$ мкм, пляшкоподібні з довгою циліндричною шийкою та злегка розширеною верхівкою $8-13$ мкм, поміж них розсіяні товстостінні (до $2,4$ мкм) веретеноподібні склероцистиди, $72-84 \times 7-12$ мкм, верхівка до 5 мкм. Каулоцистиди $77-84 \times 10-12$ мкм, циліндричні, основа дещо розширена. Пряжки є.

АР Крим, Бахчисарайський р-н, Кримський природний заповідник, Бахчисарайське лісництво, околиці кордону Олень, скельнодубовий ліс із домашньою ясена, на ґрунті, 01.10.2001 (КВ, 25489).

Поширення: Європа (Велика Британія, Данія, Італія, Нідерланди, Німеччина, Україна, Франція), Північна Америка (США, Канада) [6, 8].

Coprinus truncorum (Schaeff.) Fr., Epicr. 248, 1838.

Дніпропетровська обл., Дніпропетровський р-н, Дніпровсько-Орільський природний заповідник, 48-й квартал, в'язово-дубовий ліс, на ґрунті, 25.06.1996 (КВ, 16734), 9-й квартал, в'язово-дубовий ліс, на гнилій деревині, 16.07.1997 (КВ, 23256).

Інші знахідки в Україні: Тернопільська обл. (Бережанський р-н) [3]; Київська обл. (м. Біла Церква); Донецька обл. (заповідник «Хомутовський степ») [2].

Поширення: Європа (Австрія, Велика Британія, Данія, Естонія, Італія, Литва, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Росія, Словаччина, Україна, Фінляндія, Франція, Чехія, Швейцарія, Швеція), Азія (Кавказ), Африка (Танзанія), Австралія [6, 12].

Coprinus xanthotrix Romagn., Revue Mycol., 6: 127, 1941.

Дніпропетровська обл., Дніпропетровський р-н, Дніпровсько-Орільський заповідник, 37-й квартал, в'язово-дубовий ліс, на опаді, 20.06.1996 (KW, 16735), 48-й квартал, в'язово-дубовий ліс, на гнилій деревині, 29.08.1996 (KW, 23520), 25-й квартал, зарості клена татарського на піщаній терасі, на опаді, 11.09.1996 (KW, 23523), 24.07.1997 (KW, 23262); АР Крим, Бахчисарайський р-н, Кримський природний заповідник, Ізобільненське лісництво, околиці кордону Аспорт, грабовий ліс з домішкою ясеня, на опаді, 19.09.2000 (KW, 25490), Бахчисарайське лісництво, околиці кордону Ольень, скельнодубовий ліс із домішкою клена польового та ясеня, на опаді, 01.10.2001 (KW, 25491).

Інші знахідки в Україні: Тернопільська обл. (Зборівський р-н) [1].

Поширення: Європа (Білорусь, Велика Британія, Данія, Естонія, Іспанія, Італія, Литва, Німеччина, Словаччина, Україна, Франція), Азія (Росія — Сибір, Далекий Схід), Африка (Марокко), Північна Америка (США) [6, 12].

Автор висловлює щирю вдячність чл.-кор. НАН України проф. С. П. Васеру за допомогу в пошуку літератури.

1. Батирова Г.Ш. Копринові гриби Тернопільської області // Укр. ботан. журн. — 1989. — 46, № 1. — С. 73—74.
2. Батирова Г.Ш. Нові для мікобіоти України види копринових грибів // Укр. ботан. журн. — 1990. — 47, № 5. — С. 97—98.
3. Боб'як Г. Причинки до мікології східної Галичини. Гриби околиці Бережан // 36. мат.-лів природописно-лікар. секції наук. т-ва ім. Шевченка. — 1907. — 11. — С. 1—41.
4. Бессідина І.С. Конспект видового складу агарикоїдних базидіоміцетів Придніпровської низовини (в межах Лівобережного Лісостепу України) / Полт. держ. пед. ун-т. — Полтава, 1998. — 41 с. — Деп. у ДНТБ України 02.02.98, № 86-Ук 98.
5. Ганжа Р.В. Матеріали до екології та флори шапинкових грибів заплавлених частин долини р. Ворскли на Полтавщині // Укр. ботан. журн. — 1960. — 27, № 2. — С. 102—106.
6. Cacialli G., Caroti V., Doveri F. Contributio ad cognitionem Coprinorum. Monografie di pagine di Micologia. T. 1. — Trento: Assoc. Micol. Bresadola, 1999. — 255 p.
7. Uljé C.B., Bas C. Studies in Coprinus. 1. Subsection Auricomī and Glabri of Coprinus section Pseudocoprinus // Persoonia. — 1988. — 13, pt. 4. — P. 433—448.
8. Uljé C.B., Bas C. Studies in Coprinus. 2. Subsection Setulosi of section Pseudocoprinus // Persoonia. — 1991. — 14, pt. 3. — P. 275—339.
9. Uljé C.B., Noordeloos M.E. Studies in Coprinus. 3. Subdivision and revision of subsection Nivei emend. // Persoonia. — 1993. — 15, pt. 3. — P. 257—301.
10. Uljé C.B., Noordeloos M.E. Studies in Coprinus. 4. Subdivision and revision of subsection Alachuanī // Persoonia. — 1997. — 16, pt. 3. — P. 265—333.
11. Uljé C.B., Noordeloos M.E. Studies in Coprinus. 5. Revision of subsection Lanatuli Sing. // Persoonia. — 1999. — 17, pt. 2. — P. 165—199.

12. *Urbonas V.* Lietuvos Grybai. 8.3. Agarikiečiai (Agaricales), Gijabudiečiai (Entolomatales). — Vilnius: UAB «Valstiečio Laikraštis», 1999. — 296 p.
13. *Wróblewski A.* Drugi przyczynek do znajomości grzybow Pokucia i Karpat Pokuckich // *Spraw. Komis. fizyogr.* — 1916. — 50. — S. 82—154.

Рекомендує до друку
В.П. Гелюта

Надійшла 25.05.2004

H.П. Прудюк

Институт ботаники им. Н.Г. Холодного НАН Украины, г. Киев

НОВЫЕ И РЕДКИЕ ДЛЯ УКРАИНЫ ВИДЫ
РОДА *COPRINUS* (PERS.: FR.) GRAY. 1

Приведены сведения о находках семи редких (*Coprinus alopecia* Lasch: Fr., *C. angulatus* Peck, *C. ephemeroides* (Bull.: Fr.) Fr., *C. leioccephalus* P.D. Orton, *C. radians* (Desm.) Fr., *C. truncorum* (Schaeff.) Fr., *C. xanthotrix* Romagn.) и шести новых (*C. cordisporus* Gibbs, *C. jonesii* Peck, *C. pseudoniveus* Bender et Uljij, *C. pseudoradiatus* Křhner et Joss. ex Watling, *C. spilosporus* Romagn., *C. subimpatiens* M. Lange et A.H. Sm.) для Украины видов рода *Coprinus* (Pers.: Fr.) Gray: информация об их распространении и биологии, а для новых в Украине видов — также диагнозы и рисунки.

M.P. Prydiuk

M.G. Kholodny Institute of Botany, Ukrainian National Academy of Sciences, Kyiv

NEW AND RARE FOR UKRAINE SPECIES
OF THE GENUS *COPRINUS* (PERS.: FR.) GRAY. 1

In the paper 6 new (*C. cordisporus* Gibbs, *C. jonesii* Peck, *C. pseudoniveus* Bender et Uljij, *C. pseudoradiatus* Křhner et Joss. ex Watling, *C. spilosporus* Romagn., *C. subimpatiens* M. Lange et A.H. Sm.) and 7 rare (*Coprinus alopecia* Lasch: Fr., *C. angulatus* Peck, *C. ephemeroides* (Bull.: Fr.) Fr., *C. leioccephalus* P.D. Orton, *C. radians* (Desm.) Fr., *C. truncorum* (Schaeff.) Fr., *C. xanthotrix* Romagn.) for Ukraine records of the genus *Coprinus* (Pers.: Fr.) Gray are reported. For all species an information about distribution and biology is given and for rare ones diagnoses and drawings are also provided.